

[Per Møller.]

iske Fællesskaber, men der er en overmåde solid baggrund for at regne med dette udfald af de igangværende forhandlinger.

Den afgørende tilskyndelse til at anlægge en optimistisk bedømmelse kommer fra de utallige vidnesbyrd om, at hver enkelt deltager i forhandlingerne, altså både de seks lande i fællesmarkedet og ansøgerlandene, ser en væsentlig national interesse i at nå et positivt resultat.

Når det gik galt de to tidligere gange, skyldtes det i første række, at den franske statsledelse anså det for at være i strid med Frankrigs nationale interesser at få England med i fællesmarkedet. Men den verdenspolitiske og den europæiske udvikling har ikke stået stille i 1960'erne, og der foreligger nu overbevisende, ja, massive vidnesbyrd om, at den franske statsledelse i dag skønner, at det er en betydningsfuld fransk interesse at få gennemført en udvidelse af fællesmarkedet. Mens man i Frankrig tidligere havde en forestilling om, at fællesmarkedet kunne virke som et instrument for at dæmme op for en voksende tysk indflydelse i Europa, har man i de senere års franske debat ofte hørt det synspunkt, at et fællesmarked med den nuværende snævre medlemskreds i løbet af en årrække vil blive tysk domineret. Ud fra denne tankegang vil fællesmarkedets udvidelse med England og en kreds af mindre stater give en ændret balance, som på lidt længere sigt vil være til fordel for Frankrigs nationale interesser.

Også forholdet til de to supermagter har bidraget til at fremme en fransk erkendelse af ønskeligheden af en styrkelse af Europa. Den sovjetiske besættelse af Tjsekoslovakiet i 1968, undertegnelsen af den sovjetisk-vesttyske traktat i 1970 og de senere års udbygning af Sovjets maritime positioner i Middelhavet kan ikke tolkes som tegn på, at Sovjet er ved at desinteressere sig for Europa, men snarere det modsatte. Samtidig er der varsler om en måske substantiel amerikansk troppetilbagetrækning fra Europa og om gennemførelse af en protektionistisk amerikansk handelspolitik. Flere andre træk i udviklingen har virket som en understregning af behovet for en styrkelse af Europa.

Disse politiske hovedstrømninger i fransk politik underbygges et langt stykke hen ad vejen af økonomiske overvejelser. Den eu-

ropæiske valutakrise i fjor skabte i Frankrig en positiv interesse for at opbygge en økonomisk og monetær union inden for fællesmarkedet, og fra erkendelsen heraf går der en direkte linje frem til topmødet i Haag, hvor man indvarslede udbygningen og udvidelsen af fællesmarkedet.

Der er således mange brikker, der føjer sig ind i billedet af en fransk politik, der ser det som en national fransk interesse at medvirke til en udvidelse af fællesmarkedets medlemskreds. Frankrig leger denne gang ikke blindebuk med partnerne ved forhandlingsbordet i Bruxelles, og blandt andet derfor er der en solid baggrund for optimismen med hensyn til udfaldet af forhandlingerne.

Af og til opstår der lidt usikkerhed omkring Englands villighed til at godtage vilkårene for medlemskab. Englands taktik under forhandlingerne må imidlertid bestændigt bedømmes på baggrund af, at Englands forhandlere to gange på mindre end ti år har været ude for den ydmygelse, at fællesmarkedets dør blev smækket i for næsen af dem. Det er ikke underligt, at man nu ved det tredje forsøg udviser en smule forsigtighed. Dertil kommer, at der for Englands vedkommende står adskillige penge på spil, og derfor er det en forståelig forhandlingsposition, at man ved starten tilkendegiver, at man ikke ønsker medlemskab for hver en pris.

Men hvad angår prisen — og dermed bedømmelsen af, hvor meget og hvor lidt dette spørgsmål vil komme til at betyde — må man nok fastslå, at der af og til i den engelske debat har været temmelig pessimistiske forestillinger om balancen mellem den nødvendige investering i medlemskab og den sandsynlige gevinst. Denne problemstilling blev i nogen grad bragt ind i realiteternes verden på den engelske fagforeningskongres i sommer. Her mindede en af fagforeningslederne om, at omkostningerne ved indtræden i fællesmarkedet stort set vil være dækket, hvis medlemskabet betinger blot én procent større stigning i nationalindkomsten, end man vil kunne påregne ved at stå udenfor. Set over en årrække skulle hele dette problem ikke være af en sådan størrelsesorden, at det vil kunne betinge et sammenbrud af forhandlingerne. Men dette betyder ikke, at man undgår et tovtrækkeri, der vil tage sig ud som en krise i forhandlin-